

जलसंधारण कामांच्या मान्यतेचे अधिकार कृषी विभागाकडून काढले

पुणे : पंतप्रधान कृषी सिंचन योजनेतील जलसंधारण कामांना तांत्रिक मान्यता देण्याचे कृषी खात्याचे अधिकार काढण्यात आले आहेत. तांत्रिक मान्यता यापुढे केवळ जलसंधारण अधिकारी देतील, असे शासनाने स्पष्ट केले आहे.

जिल्हा पाणलोट कक्षाचे पदसिद्ध अध्यक्ष म्हणून जिल्हाधिकारी कामकाज बघतात. त्यामुळे राज्यस्तरीय पाणलोट विकास यंत्रणेने बुधवारी राज्यातील सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना या निर्णयाची माहिती दिली. 'कृषी सिंचन योजनेतून मृद व जलसंधारणाच्या क्षेत्र तसेच नाला उपचाराची कामे केली जातात.

परंतु, अंदाजपत्रकांना तांत्रिक मान्यता देताना विलंब होते असल्याचे निर्दर्शनास आले. ही कामे मार्च २०२६ पूर्वी पूर्ण होणे आवश्यक आहे. त्यामुळे फल्भाग लागवड वगळता सर्व अंदाजपत्रकांना जिल्हा जलसंधारण अधिकारी मान्यता देतील,” विभागाकडील वापरण्यात यावी. परंतु, फल्भाग लागवड तसेच भूजल यंत्रणेशी संलग्न कामे असल्यास संबंधित विभागाच्या अधिकाऱ्यांकडून तांत्रिक मान्यता घ्यावी, असे शासनाने स्पष्ट केले आहे.

कंदमाशीला आळा घालण्यासाठी करा हे उपाय

कंदमाशी : कंदमाशी ही हळ्ड पिकावरील नुकसान करणारी प्रमुख कीड आहे. कंदमाशीचा प्रौढ डासासारखा परंतु मुऱव्याप्रमाणे आकाराने मोठा व काळसर रगाचा असतो. प्रौढ माशीचे पाय शरीरापेक्षा लांब असतात. पायांची पुढील टोके पांढऱ्या रंगाची असतात. दोन्ही पंख पातळ व पारदर्शक असून, त्यांच्यावर राखाडी रंगाचे दोन ठिपके असतात. ज्या ठिकाणी हळ्डीचे कंद उघडे पडलेले असतील त्या ठिकाणी जमिनीलगत प्रौढ माशी अंडी देते व अशा अंड्याचातून अळ्या बाहेर पदून उघड्या गड्युमध्ये शिरून त्यांच्यावर उपजीविका करतात. अशा गड्युमध्ये नंतर भुरशीजन्य रोगांचा आणि काही सुत्रकूर्मीचा शिरकाव होतो. त्यामध्ये खोड व गुरुद मऊ होतात व त्यांना पाणी सुटून ते कुजतात. जास्ती दिवस लांबलेला पावसाळा कंदमाशीसाठी अधिक प्रमाणात अनुकूल असतो. वेळीच लक्ष दिले नाही तर या कीडीमुळे हळ्ड पिकामध्ये ४५ ते ५० टक्के नुकसान होते. ही कीड जुलै-ऑगस्ट ते पिकाच्या काढणीपर्यंत नुकसान करते.

व्यवस्थापनाचे उपाय : जलै ते ऑक्टोंबर

सोयाबीन पिकावरील पाने खाणाच्या किडींचे व्यवस्थापन

A close-up photograph of a large green leaf, possibly from a banana plant, showing a small insect resting on its surface. The background is a soft-focus view of more green leaves.

दरम्यान १५ दिवसांच्या अंतराने किनालफॉस २५% टके २० मि.ली. किंवा डायमिथोएट ३० टके १० मि.ली. प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे सोबत चांगल्या दजची स्टिकर मिसळून आलटुन-पालटून फवारावे. उघडे पडेलेल कंद मातीने झाकून घ्यावेत. वेळेवर हळदीची भरणी करावी. तसेच जपिमीतून क्लोरपायरीफॉस ५० टके ५० मि.लि. प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात घेऊन आळवणी करावी. याच पद्धतीने आळवणी एक महिन्याच्या अंतराने प्रत्येक महिन्यात एकदा करावी. कंदमाशी मुळे कंद कूज झाली असल्यास मुख्य किटकनाशकासोबत एका बुरशीनाशकाची तज्ज्ञांच्या सल्ल्याने मिसळून आळवणी करावी. त्याचबरोबर एकरी २-३ पसरट तोंडाची भांडी वापरून प्रत्येक भांड्यात एंडीचे २०० ग्रॅम भरडलेले बी घेऊन त्यात १ ते १.५ लिटर पाणी घ्यावे. ८ ते १० दिवसांनी या मिश्रणामध्ये तयार होणाऱ्या विशिष्ट गंधाकडे कंदमाशीचे प्रौढ आकर्षित होतात व त्यात पडून मरतात. हळद पीक काढल्यानंतर शेतात राहिलेल्या पिकांचे अवशेष, सडके कंद जमा करून नष्ट करावेत.

प्रत्युत्तम जाळक प्रकारात देखुने ठिकातिक कीड व्यवस्थापन : पिकाच्या सुरवातीच्या अवस्थेत पिक तणमुक्त ठेवावे. बांधावर असणाऱ्या किडीच्या पर्यांवी यजमान वनस्पतीचा नाश करावा. मुख्य पिकाभोवती एंडी आणि सूर्यफूल या सापवा पिकाची एक ओळ लावावी. त्यावर तंबाखुवरील पाने खाणारी अळी, उंट अळी व केसाळ अळीने प्रादृश्यग्रस्त पाने आढळल्यास अशी पाने अळयांसहित नष्ट करावीत. उशिरा पेरेणी केल्यास या किडीचा प्रादृश्यवा मोठ्या प्रमाणावर आदळून येण्याची शक्यता असते.

यांत्रिक उपाय : शेतात अगदी सुरवातीला किड व रोगग्रस्त झाडे दिसताच उपटुन नष्ट करावीत. तंबाखुवरील पाने खाणारी अळी व केसाळ अळी एकाच पानावर कुंजक्याने अंडी घालते. त्यातुन बाहेर पडणाऱ्या अळ्या सुरवातीला एकाच पानावर बहुसंख्य असतात. अशी अंडी व अळीग्रस्त पाने अलगद तावुन किडींसह नष्ट करावीत. शेंगा पोखरणारी अळी व तंबाखुवरील पाने

खाणारी अळी या किंडीच्या
भर्भवाची पातळी समजण्यासाठी
हेक्टरबर प्रत्येकी पाच कामगंध
गळे लावावेत.

जैविक उपाय : सुरवातीस मिंबोळी
(५ टक्के) किंवा अझाडिरॅक्टिन
०० पीपीएम २० ते ३० मिली
१० लिटर पाण्यात मिसळून^१
राखा. मेंटारालम रीलाई व विहरिया
याना (१.१५ विद्रव्य पावडर)
बुरशीजन्य जैविक किटकनाशकाची
पैम प्रति १० लिटर सुरवातीला
यात मिसळून फवारणी करावी.
तलम थरीजेस्टीस प्रजाती कूर्ताकी
विषाणूजन्य जैविक
किटकनाशकाची १०-१५ ग्रॅम /मिली
१० लिटर पाण्यात मिसळून
फवारणी करावी. त
खाणारी अळी (म्हे
पोखरणारी अळी (हें
व्यवस्थापनामाठं
एम.एल.एन.पी.व्ही
व एच. ए. एन.ए
एम.ई.) या
किटकनाशकाची १०
लिटर पाण्यात मिली
करावी. रासायनिक
खाणाऱ्या किंडी
नुकसानीची पातवा
रासायनिक किटकनाशक
करावी. दूसरी फवारणी
दिवसांच्या अंतराने
किटकनाशक न वाढा
पालटून वापरावे.

Digitized by srujanika@gmail.com

पपईतील बोरांनच्या कमतरतेमुळे उत्पादनात होऊ शकते घट; जाणून घ्या लक्षणे आणि व्यवस्थापन

फुले अकाली कोमेजतात, ज्यामुळे फळांच्या उत्पादनात लक्षणीय घट होते. याव्यतिरिक्त, जे फळ तयार होतात ते विकृत असू शकतात, फळांना तडे जाऊ शकतात ज्यामुळे त्यांची गुणवत्ता ढासळून ते विक्रीयोग्य राहत नाही. मुख्य खोड तडकणे - बोरेंनची कमतरता असलेल्या पर्पईच्या झाडांमध्ये अनेकदा मुख्य खोडामध्ये भेगा किंवा फूट दिसून येते, जे मुख्यता चिक गळण्यामुळे होऊ शकते. यामुळे झाडे कमक्वत होतात आणि रोग आणि तीव्र तेनुसार आणि मातीच शिफारशीप्रमाणे साधारणतः १ प्रति हेक्टर डोस द्यावे. बोरेंक्स जमिनीत घालू नये, कारण ते फानांद्वारे फवारणी - बोरेंनच्या लवकर भरून काढायची ३ फवारणी जास्त प्रभावी उपाय ३ बोरेंक्स किंवा ०.१-०.२% झाडाची वाढ आणि पनरुत्प

बायुमुळ झाड कमकूवत हातात आण राग आण कीटकांच्या प्रादुर्भावास अधिक बळी पडतात.

बोरॅनची कमतरता भरून काढण्याचे उपाय : पर्पईतील बोरॅनच्या कमतरतेच्या व्यवस्थापनासाठी माती आण पानांवर फवारणी तसेच माती आणि पाण्याच्या गुणवत्तेचे परीक्षण करणे आवश्यक आहे. माती सुधारणा – पर्पईमध्ये बोरॅनची कमतरता दूर करण्यासाठी, बोरेक्स (सोडियम बोरेट) किंवा सोल्पुबर (सोडियम पेंटाबोरेट) सारखी बोरॅनयुक्त खते जेमिनीतून देता येऊ शकतात. कमतरतेच्या

सुधारकाद्वारे मातीचे सामू नियंत्रित केल्यास मातीद्वारे बोरॅनचे चांगले शोषण होऊ शकते. सेंट्रिय कर्ब वाढवणे – जमिनीत सेंट्रिय कर्ब वाढल्याने बोरॅनची उपलब्धता वाढते. कंपोस्ट आणि चांगले कुजलेले खत केवळ बोरॅनचा पुरवठा करत नाही तर मातीची रचना, पाणी धरून ठेवण्याची क्षमता आणि पोषक द्रव्ये टिकवून ठेवतात. जे पर्पईच्या झाडाद्वारे चांगल्या प्रकारे शोषले जातात. पाणी व्यवस्थापन – जास्त सामू (पीएच) किंवा काबोनेट्युक्त सिंचन पाणी बोरॅनची उपलब्धता कमी करू शकते. संतुलित मात्रात खनिज असलेल्या पाण्याचा वापर करून योग्य पाणी व्यवस्थापन करणे, झाडाजवळ अतिरिक्त पाणी साचणे किंवा पाण्याचा ताण टाळणे या उपायामुळे बोरॅन शोषण्यास मदत होऊ शकते. याव्यतिरिक्त, ठिबक सिंचनमुळे, मातीत योग्य प्रमाणात आर्द्रता राखण्यास मदत होते. संतुलित खत – बोरॅनच्या कमतरतेसह इतर पोषक तत्वांचे, विशेषतः कॅल्शियम आणि पोटैशियमचे असंतुलन होते. यासाठी झाडाला संतुलित खत दिले पाहिजे, ज्यामध्ये सूखूम् अन्द्रद्रव्यांसह नायट्रोजेन, फॉस्फरस आणि पोटैशियम यांसागण्या प्रमुख पोषक घटकांचा समावेश आहे, संपूर्ण झाडाच्या आरोग्यासाठी आणि वाढीस चालना देण्यासाठी हे आवश्यक आहे. वरील व्यवस्थापन धोरणांची अंमलबजावणी करून, पर्पई उत्पादक बोरॅनच्या कमतरतेचे परिणाम टाळू शकतात आणि कमी करू शकतात, मिरेणी रोपांची वाढ, फुल आणि फळांचा योग्य विकास आणि उच्च उत्पादन सुनिश्चित करू शकतात. पर्पई लागवडीमध्ये बोरॅनचे प्रमाण पुरेसे राखण्यासाठी पिकाचे नियमित निरीक्षण आणि वेळेवर नियोजन महत्वाचे आहे.

A composite image featuring a green tractor silhouette on the left, a green field in the center, and a person working in a field on the right. The person is wearing a hat and a patterned shirt, and is using a long wooden tool to work the soil. The overall theme is agriculture and environmental sustainability.

दिन विशेष

दिन विशेष

महत्वाच्या घटना

- १५७४: गुरु रामदास शिखांचे चैथे गुरु बनले.

१६५९: मुघल शासक औरंगजेब यांनी आपला मोठा भाऊ दारा शिकोह यांना फाशी दिली.

१८३५: ऑस्ट्रेलियातील मेलबर्न शहराची स्थापना झाली.

१८३५: अमेरिकेतील ह्युस्टन शहराची स्थापना झाली.

१९२८: पंडित जवाहरलाल नेहरू यांच्या अध्यक्षतेखाली भारतीय स्वातंत्र्य लीग ची स्थापन करण्यात आली.

१९४५: दुसरे महायुद्ध ब्रिटिश सैन्याने हाँगकाँगची जपानच्या अधिपत्यातुन मुटका केली.

१९७९: सुमारे दहा लाख हायड्रोजन बॉम्बच्या स्फोटांएवढी ऊर्जा निर्माण करून 'हॉर्वर्ड-कुमेन-मायकेल्स' हा धूमकेतू सूर्याच्या पृष्ठबागावर आदळला. सूर्याच्या पृष्ठबागावर धूमकेतू आदळप्याची मानवी इतिहासातील ही पहिनी नोंद आहे.

१९८४: अमेरिकन अंतराळ यान डिस्कवरी ने पहिल्यांदा अवकाशात भरारी केली.

२००९: भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (इस्रो) ने चंद्रयान-१ मोहीम ही औपचारिकरित्या समाप्त केली.

जन्मदिवस | जयंती | वाढदिवस

- १५५९: मुघल सप्राट अकबर यांचा मुलगा जहांगीर ४ यांचा जन्मदिन.

१५६९: जहांगीर ४ था मुघल सप्राट (मृत्यु: २८ आक्टोबर १६२७)

१७२०: व्हिटब्रेड हॉटेल्स चे संस्थापक सॅम्युअल व्हिटब्रेड यांचा जन्म. (मृत्यु: ११ जून १७९६)

१८१२: ब्यूएना विस्टा वाइनरी चे संस्थापक अगोगोस्टन हरसत्थी यांचा जन्म. (मृत्यु: ६ जुलै १८६९)

१८१३: ना. धों. ताम्हनकर लेखक, बालसाहित्यिक (मृत्यु: ५ जानेवारी १९६१)

१८५०: काशिनाथ यंबंक तेलंग प्राच्यविद्या संशोधक, न्यायमूर्ती, कायदेपंडीत, समाजसुधारक, अखिल भारतीय काँग्रेसचे एक संस्थापक, काँग्रेसचे चिठणीस (१८८५-१८८९), मुंबई विद्यापीठाचे कुलगुरु (१८९२), हिंदू कायद्यात मुधारणा होण्यासाठी त्यांनी प्रयत्न केले. भगवद्गीतेचा त्यांनी इंग्रजीत अनुवाद केला. (मृत्यु: १ सप्टेंबर १८९३)

१८७१: अर्नेस्ट रुद्फोर्ड नोबेल पारिताषिक विजेते ब्रिटिश भौतिकशास्त्रज्ञ (मृत्यु: १९ आक्टोबर १९३७)

१८८३: जगन्नाथ गणेश गुण तथा स्वामी कुवलयानंद योगविद्येचे पुरस्कर्ते व शारीरिक शिक्षणतज्ज्ञ, त्यांनी १९२४ मध्ये 'कैवल्यधाम' नावाची योगशिक्षणसंस्था स्थापन केली. संस्थेतील प्रयोगांची माहिती व्हावी यासाठी 'योगीमांसा' नावाचे त्रैमासिक काढले. त्याचे ७ खंड प्रकाशित झाले आहेत. (मृत्यु: १८ एप्रिल १९६६ मुंबई)

१९०३: भगवतीचरण वर्मा हिन्दी कथाकार, कांदंबरीकार, कवी, एकांकिकाकार, पटकथाकार व नाटककार, पद्मभूषण पुरस्काराने सन्मानित लेखक (मृत्यु: ५ आक्टोबर १९८१)

१९०४: नवल होमरुसजी टाटा उद्योगपती, पद्मभूषण १९६९

१९२३: शंकरदास केसरीलाल ऊर्फ 'शैलेन्द्र' गीतकार (मृत्यु: १४ डिसेंबर १९६६)

१९३०: वॉरन बफे अमेरिकन उद्योगपती आणि दानशूर

१९३०: दशरथ पुजारी संगीतकार (मृत्यु: १३ एप्रिल २००८ डॉंबिवली, मुंबई)

१९३४: बाळू गुसे लेग स्पिन गोलंदाज (मृत्यु: ५ जुलै २००५)

१९३७: मँक्लारेन रेसिंग टीम चे संस्थापक ब्रुस मँक्लारेन यांचा जन्म. (मृत्यु: २ जून १९७०)

१९५४: बेलारूस देशाचे पहिले अध्यक्ष अलेक्झांडर लुकासेंको यांचा जन्म.

१९५४: भारतीय वकील आणि राजकारणी रवीशंकर प्रसाद यांचा जन्म.

मृत्यु । पुण्यतिथी । स्मृतिदिन

- १७७३ : सुमेर गार्दी याने नारायणराव पेशवे यांची शनिवारवाढ्यात हत्या केली. (जन्म: १० ऑगस्ट १७५५)

१९४० : सर जे. जे. थॉमसन इलेक्ट्रॉनच्या शोधाबद्दल १९०७ चे नोबेल पारितोषिक विजेते इंग्लिश भौतिकशास्त्रज्ञ (जन्म: १८ डिसेंबर १८५६)

१९४७ : नारायण मुरलीधर गुप्ते ऊर्फ 'कवी बी' त्यांची 'चाफा बोलेना, चाफा चालेना' 'ही कविता खूप प्रसिद्ध आहे. (जन्म: १ जून १८७२)

१९५२ : भारतीय रिजर्व बँकेचे पहिले गव्हर्नर ओसबोर्न स्मिथ यांचे निधन.

१९८१ : जयंत पांडुरंग तथा 'जे. पी.' नाईक शिक्षणतज्ज्ञ, 'इंडियन इन्स्टिट्युट ऑफ एज्युकेशन'चे संस्थापक, 'नेशनल कौमस्तिल ऑफ एज्युकेशनल रिसर्च औंड ट्रेनिंग'चे संस्थापक, भारतामध्ये प्रथमच स्थापन केल्या गेलेल्या शैक्षणिक आयोगाचे सभासद सचिव (जन्म: ५ सप्टेंबर १९०७)

१९९४ : शंकर गोपाळ तथा शं. गो. तुळपुळे प्राचीन मराठी भाषेचे गाढे व्यासंगी, संत वाङ्मयाचे अभ्यासक व संशोधक, पुणे विद्यापीठाच्या मराठी विभागाचे प्रमुख (जन्म: ५ फेब्रुवारी १९१४)

१९९८ : नरहर वामन तथा 'नरभाऊ' लिमये स्वातंत्र्यसैनिक, निर्भिड पत्रकार व कांग्रेसचे तत्त्वनिष्ठ नेते (जन्म: ८ नोव्हेंबर १९०९)

१९९९ : चार्ल्स ब्रॉन्सन अमेरिकन अभिनेता (जन्म: ३ नोव्हेंबर १९२१)

२००८ : प्रसिद्ध भरतीय उद्योगातील बिर्ला कुटुंबातील सदस्य कृष्ण कुमार बिर्ला यांचे निधन.

२०१४ : भारतीय मार्क्सवादी इतिहासकार व आधुनिक भारतातील आर्थिक आणि राजकीय इतिहासातील तज्ज्ञ बिपीन चंद्र यांचे निधन. (जन्म: २७ मे १९२८)

२०१५ : भारतीय विद्वान लेखक एम. एम. कल्पुर्गी यांचे निधन. (जन्म: २८ नोव्हेंबर १९३८)

